

KS arbeid ift. trygghet i lokalsamfunnet. Behov for en trygghetsreform?

Fylkesstyret KS Buskerud inviteres til å komme med sine refleksjoner og erfaringer om hvilke trygghetsutfordringer kommunene står overfor (i forhold til kriminalitet) og om KS bør gå videre i arbeidet med en "trygghetsreform" evt. i hvilken retning. Regionrådet for Hallingdal inviteres til å delta i drøftingen.

Vedtak

Saken legges fram til drøfting.

Vedtak utformes evt. i møtet.

Saksframstilling

KS BTV har fått ansvaret for å koordinere KS arbeid for å skape trygge lokalsamfunn. Hovedoppgavene vil være interessearbeid overfor staten (særlig politiet og Justisdepartementet), formidle informasjon og kunnskap til kommunene, etablere og drifte nettverk mellom kommuner som står overfor likartede utfordringer, samt kunne bistå kommuner som står overfor akutte eller overveldende saker.

For å kunne skjøtte denne nasjonale funksjonen på en god måte, er det viktig at KS sine medlemmer og styrende organer spiller inn synspunkter, erfaringer og refleksjoner på hvilke utfordringer kommunene står overfor når det gjelder trygghet og kriminalitetsforebygging. Det er spesielt viktig å få det politiske blikket på disse sakene.

- Er det bestemte typer kriminalitet eller bestemte grupper som stiller kommunene overfor spesielle utfordringer?

Eks. organisert kriminalitet, "utevold", voldelige personer med psykiske lidelser, overfallsvoldtektekter, situasjonen for ofre, trusler mot lokalpolitikere etc. etc.

- Står en overfor spesielle samarbeids- og samhandlingsutfordringer til andre offentlige aktører? Hva slags og ift. hvem (eks. politiet, psykiatri, NAV, UDI, Buf-etat m.v.)?

- Er det utfordringer hvor det kan være behov for å etablere nettverk mellom kommuner slik at de kan spille hverandre bedre?

I tillegg ønsker KS hovedstyre å vurdere om det er behov for en "trygghetsreform".

Er det behov for en trygghetsreform hvor en gjør endringer i oppgave- og ansvarsfordelingen mellom stat og kommune? Er dette noe som KS bør utrede videre, eller er dette et spørsmål som har så lite aktualitet at KS ikke bør bruke energi på det?

Årsaken til at dette spørsmålet har kommet opp, er misnøye i en del kommuner over hvordan politiet prioriterer sine ressurser. Flere distriktskommuner mener politireformen og sammenslåing av lensmannsdistrikter har gjort politiet mindre tilgjengelig. I Oslo har byrådet uttrykt misnøye med politiets prioriteringer, og spørsmålet om et "kommunalt politi" (eks. kommunal vektertjeneste/trygghetsbetjenter) har vært satt på dagsordenen.

Sak 25-09, vedlegg 1

Samtidig er det mange kommuner som har et vel innarbeidet og godt forhold til politiet. En helt fersk evaluering av det såkalte SLT-samarbeidet bekrefter dette. De nye Politirådene fungerer også mange steder som en viktig arena hvor politiets ledelse møter kommunenes politiske og administrative ledelse – og hvor de gjennom dialog kan påvirke hverandres prioriteringer. Dessuten viste behandlingen av Politirollemeldingen (St.meld. nr. 23 2004-2005) at det er stor politisk enighet om at vi skal ha et statlig enhetspoliti.

Hvis det skal gjøres endringer i politiets oppgaver, og i ansvarsfordelingen mellom kommune og politi, hvilke forslag og evt. reformer kan være aktuelle og som således bør utredes videre? Her er tre alternativer – som alle vil kreve både utredninger og lovendringer – men som er av ulik kompleksitet. (Det kan også finnes andre alternativer som fylkesstyrets medlemmer gjerne må lansere).

a). Gi kommunene adgang til å bevilge penger for å styrke det lokale politiet.

Dette kan være et generelt tilskudd uten noen føringer på politiets prioritering, men det kan også være adgang til å øremerke den kommunale bevilgningen til bestemte politiformål.

b). Opprette en kommunal trygghetstjeneste.

Modellen er vaktsselskapene. De har en viss myndighet innenfor private områder (som egentlig er halvoffentlige områder som stasjon, flyplass, forretningscenter etc.). Kan og bør kommunale trygghetsbetjenter gis lignende myndighet i det offentlige rom? Et alternativ er at politiet selv innfører trygghetsbetjenter med begrenset politimyndighet – et slags synlig ”B-politi”.

c). Lokal folkevalgt kontroll over (deler av) politiets lokale virksomhet

En omfattende reform (som blant annet drøftes i England) vil innebære å legge deler av politiets arbeid under direkte lokal folkevalgt kontroll, som et alternativ til at det kun bestemmes i linjen fra storting, departementet via politidirektoratet, den enkelte politimester og til stasjonssjef/lensmann? Det er to argumenter for dette. Det ene er at jo mer kompliserte politiets oppgaver blir, desto vanskeligere blir det å prioritere mellom dem på et rent faglig grunnlag. Hva som skal prioriteres vil også være avhengig av verdier og interesser blant den/de som skal fatte avgjørelsen. Det dreier seg således om en type skjønnsutøvelse som egner seg for politisk beslutningsfattning. Det andre hovedargumentet er at beslutningene også må kunne påvirkes fra innbyggernes side. Politiske prioriteringer må løftes fram i det offentlige rom og kunne diskuteres og påvirkes. Den offentlige diskusjon vil bringe fram synspunkter som kan være viktig for å få til en bedre polititjeneste og større lokal trygghet. I siste instans skal innbyggerne kunne påvirke gjennom at lokalpolitikere må stå til ansvar for sine prioriteringer i lokalvalget.

En viktig motforestilling vil være at det lokale politiet inngår i en større helhet som ikke bare må forholde seg til lokal kriminalitet, men også til kriminalitet som beveger seg over kommunegrensene og stadig mer nasjonale grenser. Dette krever et sentralstyrt og fleksibelt politi som forutsetter at noen må kunne gripe inn og overstyre lokale prioriteringer.

Det finnes flere pro- og contraargumenter for de tre reformalternativene a, b og c. Disse presenteres ikke her, men de vil kunne løftes fram i diskusjonen. I første omgang ønskes det en tilbakemelding fra de aktuelle fylkesstyrer om KS bør gå videre i arbeidet med en trygghetsreform, evt. langs hvilke linjer, eller om dette er noe som KS bør la ligge.